

Valstybinė
kainų ir
energetikos
kontrolės
komisija

BIOKURO RINKOS STEBĖSENOS ATASKAITA UŽ 2015 M. III KETV.

Vilnius, 2015

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija
Verkių g. 25C-1,
LT-08223 Vilnius
Tel. +370 5 213 5166
Faks. +370 5 213 5270
El. p. rastine@regula.lt
www.regula.lt

2015 m. gruodis

Turinys

Įvadas	4
1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje	6
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga	9
3. Geografinis pasiskirstymas	17
Išvados	19
Priedai	20

Ivadas

Vienas iš pagrindinių uždavinių Lietuvos šilumos ūkio sektoriuje yra atsinaujinančių išteklių kuro balanse didinimas, todėl besivystančiai biokuro rinkai skiriama vis daugiau dėmesio. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) duomenimis, 2015 m. III ketv. centralizuoto šilumos tiekimo įmonės (toliau – CŠTĮ) ir reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai (toliau – NŠG) nupirko 61,1 tūkst. t_{ne} biokuro, t. y. 54,3 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį 2014 m. Nors biokuro poreikis, lyginant su 2014 m. tuo pačiu laikotarpiu ženkliai išaugo, o šilumos gamintojai reikalavo aukštos biokuro kokybės, biokuro pasiūla viršijo paklausą.

2015 m. III ketv. biokuro tiekimo rinkoje buvo stebimas nedidelis koncentracijos lygis (plačiau 9 psl.). Esant nedidelei biokuro tiekėjų koncentracijai naudą iš biokuro rinkos vystymosi gauna ne tik stambūs, bet ir smulkūs tiekėjai. 2015 m. III ketv. lyginant su 2014 m. III ketv. tiekėjų, užimančių mažiau nei 5 proc. rinkos, rinkos dalis padidėjo 36,0 proc. punkto. Didžiausias biokuro tiekėjas, visą biokuro kiekį pardavė energijos išteklių biržoje ir 2015 m. III ketv. užėmė 15,1 proc. rinkos, kai 2014 m. tuo pačiu laikotarpiu didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 27,5 proc. rinkos.

Energijos išteklių rinkos įstatymas¹ įpareigoja CŠTĮ ir NŠG 2015 m. ne mažiau kaip 50 proc. šilumos ir (ar) elektros gamybai reikalingo biokuro įsigyti energijos išteklių biržoje. Dėl to 2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje buvo sudaryta daugiausiai biokuro pirkimo–pardavimo sandorių vertinant nuo biokuro biržos veiklos pradžios, tačiau konkurencija tarp biokuro tiekėjų nebuvo didelė. 2015 m. III ketv. CŠTĮ ir reguliuojami NŠG energijos išteklių biržoje nupirko 83,5 proc. viso biokuro kiekio. Komisijos duomenimis, 2015 m. III ketv. 54,8 proc. medienos kilmės biokuro buvo nupirkta už mažesnę nei biržos kainą (plačiau 14 psl.).

Vertinant bendrą 2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje pirktą biokuro kiekį būtų galima teigti, kad energetikos įmonės laikosi Energijos išteklių rinkos įstatyme įtvirtintų įpareigojimų, tačiau, vertinant energetikos įmones kaip atskirus ūkio subjektus, pastebėtina, kad 15 proc. energetikos įmonių 2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje biokuro nepirko ir daugiau nei pusė iš jų pirko už didesnę nei energijos išteklių biržoje kainą. Pirmus du ketvirčio mėnesius energijos išteklių biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktą biokuro kainą beveik nesiskyrė, tačiau rugsėjo mėn. kaina, perkant dvišalių sutarčių pagrindu buvo net 28,9 proc. didesnė nei energijos išteklių biržoje, todėl Komisija atkreipia energetikos įmonių dėmesį dėl Energijos išteklių rinkos įstatyme įtvirtinto įpareigojimo vykdymo svarbos.

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 8 ir 10 punktais teikia biokuro rinkos stebėsenos ataskaitą už 2015 m. III ketv. Šioje ataskaitoje analizuojami Komisijos licencijuojamų šilumos tiekimo įmonių bei Komisijos reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų pagal dvišales sutartis ir energijos išteklių biržoje pirktą medienos kilmės biokuro (t_{ne} ir MWh), skirtą tik

---

¹ Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ str.1 dalis.

šilumos ar šilumos ir elektros energijos, pagamintos bendrame technologiniame cikle (toliau – Kogeneracinėse jėgainėse), gamybai duomenys. Biokuro ataskaitos tikslas – išanalizuoti konkurenciją biokuro rinkoje ir įvertinti pirktą biokuro kiekius ir kainas bei jų pokyčius.

1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje

2015 m. III ketv. biokuro rinkoje veikė 44 CŠTĮ dalyviai, 9 reguliuojami NŠG, 75 Komisijos kuro duomenų surinkimo sistemoje deklaruoti biokuro tiekėjai, iš kurių 53 yra registruoti energijos išteklių biržoje.

2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje buvo registruoti 220 biržos dalyvių, iš jų 37 – CŠTĮ ir 8 – reguliuojami NŠG. 2015 m. III ketv. įvykdyta 544 biokuro pirkimo–pardavimo sandorių (106 – Vilniaus, 75 – Marijampolės, 74 – Alytaus, 69 – Kauno, 64 – Panevėžio, 57 – Klaipėdos, 38 – Šiaulių, 28 - Telšių, 17 – Tauragės ir 16 – Utenos prekybos zonoje). Daugiausia prekiauta vidutinės kokybės biokuru², gaminamu iš malkinės medienos. Iš viso suprekiauta 101 625 t_{ne} biokuro už 13,117 mln. Eur³. 2015 m. III ketv., palyginti su ankstesniais periodais, biokuro biržoje buvo sudaryta daugiausiai (544) sandorių. Vertinant energijos išteklių biržoje pirktą biokuro kainą pagal sudarytų sandorių trukmę, matyti, kad vidutinė svartinė medienos skiedrų kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2015 m. III ketv. buvo 6,5 proc. mažesnė nei perkant pagal ilgalaikius sandorius, o medienos granuliu vidutinė svartinė kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2015 m. III ketv. buvo 5,4 proc. didesnė nei perkant pagal ilgalaikius sandorius.

1 lentelė. 2015 m. III ketv. prekyba energijos išteklių biržoje

	Pirkėjų skaičius	Tiekėjų skaičius	Sandorių kiekis, t _{ne}	Savaitės trukmės sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Ilgalaikių sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Savaitės trukmės sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Ilgalaikių sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Atlikta sandorių	Sandorių vertė, tūkst. Eur
Liepa	24	34	26172	109,04	116,57	255,13	247,78	147	3262,02
Rugpjūtis	24	32	23986	106,95	118,23	265,33	238,96	158	2995,13
Rugsėjis	29	43	51467	111,77	115,86	268,64	238,96	239	6860,56
Iš viso III ketv.	35	50	101625	109,35	116,92	255,64	242,55	544	13117,70

Šaltinis Komisija.

Pastebėtina, kad Energijos išteklių rinkos įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad energetikos įmonėms įsigyjant energijos išteklius elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti įsigijimo energijos išteklių biržoje būdui turi būti teikiama pirmenybė prieš kitus teisės aktuose numatytus energijos išteklių įsigijimo būdus, o to paties įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad šilumos tiekėjai, reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai bei šilumą ir elektros energiją bendrame technologiniame cikle gaminantys gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai naudoja biokurą, energijos išteklių biržoje 2015 metais privalo įsigyti – ne mažiau kaip 50 proc., 2016 metais ir vėlesniais metais – ne mažiau kaip 100 proc. biokuro kiekio.

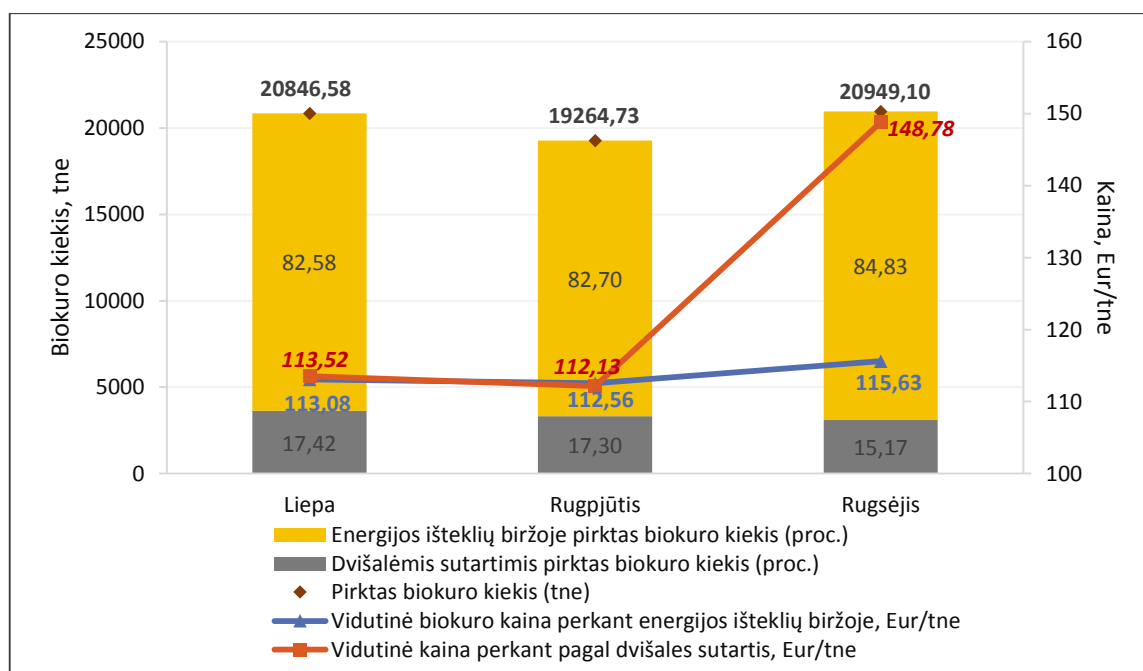
² Biokuro rūšis, kurio drėgnis 35–55 % naudojamosios masės, o peleningumas nuo sausosios masės – 3 %.

³ Svarbu paminėti, kad pagal biokuro biržoje per konkrečią sesiją sudaromą sandorį kuras tiekiamas tam tikrais mėnesiais ateityje.

Priimant Energijos išteklių rinkos įstatymą buvo siekiama sudaryti sąlygas skaidriai ir konkurencingai aplinkai vykdyti energijos išteklių prekybą bei užtikrinti efektyvią kuro ir energijos, naudojamų šilumos ir elektros gamybai, pirkimų priežiūrą ir atsakomybės taikymą už tokių pirkimų tvarkos nesilaikymą.

2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje įsigyta 83,5 proc. viso biokuro kiekio, t. y. 7 kartus daugiau nei 2014 m. III ketv., o likęs biokuro kiekis (16,5 proc.) buvo įsigytas pagal dvišales sutartis. Per tris 2015 m. ketvirčius energijos išteklių biržoje įsigyta 56,1 proc. viso biokuro kiekio, pagal dvišales sutartis – 43,9 proc. **Pastebėtina, kad įsigytas (pirktas) biokuro kiekis konkretų mėnesį, apskaičiuojamas pagal energijos išteklių biržoje arba dvišalius sandorius šilumos tiekėjui pristatytą biokuro kiekį.** 2015 m. III ketv. vidutinė biokuro kaina perkant energijos išteklių biržoje liepos mėn. buvo 0,4 proc. mažesnė, palyginti su kaina, už kurią buvo pirktas biokuras pagal dvišales sutartis, atitinkamai rugpjūčio mėn. – 0,4 proc. didesnė, rugsėjo mėn. – 28,7 proc. mažesnė (žr. 1 pav.).⁴

1 pav. **Pirkto biokuro kiekis (t_{ne}) ir vidutinė biokuro kaina su transportavimu (Eur/t_{ne}) 2015 m. III ketv.**

Šaltinis Komisija.

Biokuro kaina biržoje 2015 m. liepos, rugpjūčio ir rugsėjo mėn. buvo mažesnė nei 2014 m. atitinkamais mėnesiais. Vidutinė biokuro kaina perkant energijos išteklių biržoje 2014 m. liepos mėn. buvo 158,78 Eur/t_{ne}, rugpjūčio mėn. – 158,72 Eur/t_{ne}, rugsėjo mėn. – 171,01 Eur/t_{ne}.

Liepos mėn. vidutinė dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kaina, buvo 0,4 proc. arba 0,44 Eur/t_{ne} didesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal biržoje sudarytus sandorius (atitinkamai 113,52 Eur/t_{ne} ir 113,08 Eur/t_{ne}). Rugpjūčio mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 0,4 proc. arba 0,43 Eur/t_{ne} mažesnė nei biokuro kaina, už kurią buvo tiekiamas kuras pagal biržoje sudarytus

⁴ Biokuro, įsigyto energijos išteklių biržoje ir pagal dvišales sutartis, vidutinė kaina skaičiuota kaip sąnaudų ir kiekio santykis atitinkamą mėnesį.

sandorius (atitinkamai 112,13 Eur/t_{ne} ir 112,56 Eur/t_{ne}). Rugsėjo mėn. vidutinė biokuro kaina perkant pagal dvišales sutartis buvo 28,7 proc. arba 33,15 Eur/t_{ne} didesnė nei biokuro perkant energijos išteklių biržoje kaina (atitinkamai 148,78 Eur/t_{ne} ir 115,63 Eur/t_{ne}).⁵

Ženklių biokuro biržoje ir pagal dvišalius sandorius piršto biokuro kainų skirtumą rugsėjo mėn. lėmė tai, kad dalis CŠTĮ ir NŠG biokurą pirko pagal dvišales sutartis už ženkliai didesnę nei biržoje kainą. Detalesnė informacija apie dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kainas pagal savivaldybes pateikiama priede.

2015 m. III ketv. prekyba biržoje, lyginant su ankstesniais periodais, buvo intensyviausia, tai rodo energetikos įmonių siekį tinkamai vykdyti Energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ str. įtvirtintą nuostatą ne mažiau kaip 50 proc. šilumos ir (ar) elektros energijos gamybai reikalingo biokuro kiekio įsigyti energijos išteklių biržoje.

---

⁵ Komisijos interneto puslapyje skelbiama šalies vidutinė kuro kaina skaičiuojama kaip atitinkamos biokuro rūšies geometrinis svartinis vidurkis, eliminuojant ekstremalias reikšmes (mažiausią ir didžiausią), todėl ši kaina skiriasi nuo kainos, skaičiuotos kaip sąnaudų ir kiekio santykis.

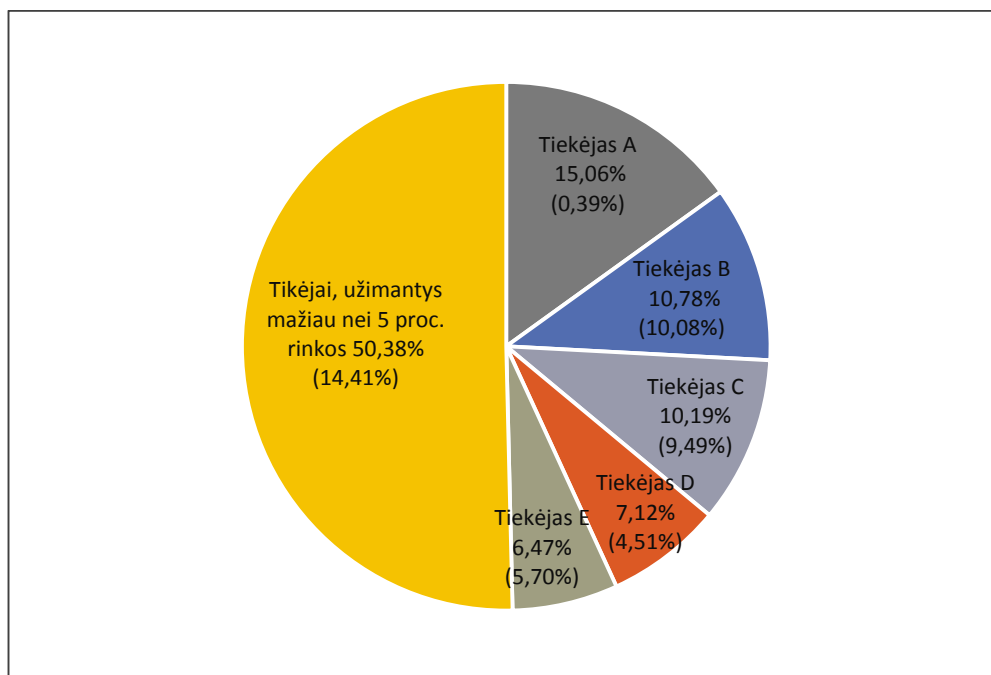

2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga

2015 m. III ketv. CŠTĮ bei reguliuojami NŠG biokurą pirko iš 75 biokuro tiekėjų, iš kurių 13-os tiekėjų produkcija iš viso užėmė 75,80 proc. rinkos. Daugiausia biokuro pardavęs tiekėjas užėmė 15,06 proc. rinkos, antras daugiausia pardavęs tiekėjas – 10,78 proc.

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų CŠTĮ ir NŠG parduodamo biokuro apimtį, naudotas Herfindalio-Hiršmano indeksas (HHI) (angl. *Herfindahl-Hirschmann-Index*)⁶, kuris rodo rinkos koncentracijos laipsnį: 2015 m. III ketv. HHI = 656,17 (**biokuro tiekimo rinkoje pastebima nedidelė koncentracija**). Trylika didžiausių biokuro tiekėjų kartu užima $\frac{3}{4}$ rinkos, o likusią rinkos dalį pasidalijo net 62 tiekėjai. Kiti rinkos koncentracijos rodikliai buvo tokie⁷: $C_1 = 15,06$ proc., $C_4 = 43,15$ proc., $C_6 = 53,87$ proc. 2015 m. III ketv. biokuro nupirkta 61 060,41 t_{ne} už 7 051,37 tūkst. Eur, vidutinė kaina su transportavimu – 115,48 Eur/t_{ne}.

2 pav. 2015 m. III ketv. ir 2014 m. III ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūros pagal parduoto biokuro apimtį, proc. palyginimas

Šaltinis Komisija.

Kaip matyti 2 pav., 2015 m. III ketv., lyginant su 2014 m. III ketv., biokuro tiekėjų rinkoje pastebimi pokyčiai: 2014 m. III ketv. tiekėjas A, užėmęs tik 0,4 proc. rinkos, 2015 m. III ketv. užėmė didžiausią rinkos dalį – 15,06 proc. rinkos. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu)

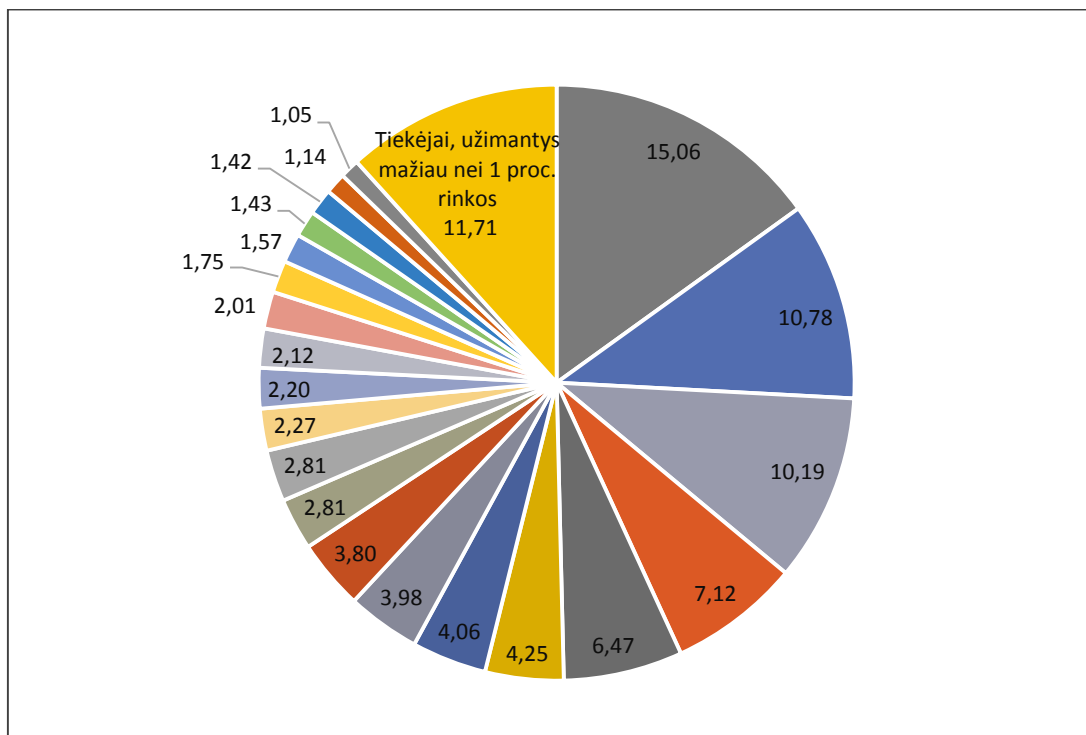
⁶ HHI lygus rinkos dalyvių kvadratų sumai. Jei HHI reikšmė mažiau nei 1000, rinkos koncentracijos laipsnis yra nedidelis, jeigu HHI reikšmė svyruoja tarp 1000 ir 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra vidutinis, jei HHI reikšmė didesnė nei 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra didelis.

⁷ Koncentracijos rodikliai C_1 , C_4 , C_6 – rodikliai, rodantys atitinkamai vieno, keturių ar šešių didžiausių rinkos dalyvių procentinę dalį. Jei C_1 daugiau kaip 40 proc., tai rinkoje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis. Jei C_4 yra daugiau nei 70 proc. – rinka labai koncentruota.

2015 m. III ketv. buvo 105,07 Eur/t_{ne}, visą biokuro kiekį šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Rinkos struktūros pokyčiai, padidėjus šio tiekėjo rinkos daliai, vyko tiek tarp mažesnių biokuro tiekėjų. Kitų didžiausių tiekėjų (tiekėjai B, C, D, E) 2015 m. III ketv. užimama rinkos dalis palyginti su 2014 m. tuo pačiu periodu ženkliai nekito. Tiekėjas B patiekė 10,78 proc. viso 2015 m. III ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2014 m. III ketv. jo patiektas kiekis sudarė 10,08 proc., 75,9 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2015 m. III ketv. buvo 121,06 Eur/t_{ne}, pagal dvišales sutartis – 156,88 Eur/t_{ne}. Tuo tarpu tiekėjas C 2015 m. III ketv. patiekė 10,19 proc. viso per ataskaitinį laikotarpį patiekto biokuro kiekio, kai 2014 m. III ketv. jo patiektas kiekis sudarė 9,49 proc., 92,0 proc. biokuro šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) energijos išteklių biržoje 2015 m. III ketv. buvo 108,72 Eur/t_{ne}, pagal dvišales sutartis – 118,35 Eur/t_{ne}. Atitinkamai tiekėjas D 7,11 proc. ir 4,51 proc., tiekėjas E 6,46 proc. ir 5,70 proc. Pastebėtina, kad 2015 m. III ketv. lyginant su 2014 m. III ketv. ženkliai (35,97 proc. punkto) padidėjo mažesnių tiekėjų (užimančių mažiau nei 5 proc. rinkos) rinkos dalis. Pokyčius biokuro tiekėjų rinkoje sąlygojo tai, kad biokuro tiekėjas 2014 m. ir 2015 m. I ketv. užėmęs vidutiniškai 30 – 40 proc. rinkos, nuo 2015 m. III ketv. biokuro nebetiekė. Šiam tiekėjui pasitraukus, jo rinkos dalis pasiskirstė tarp kitų, mažesnių biokuro tiekėjų.

3 pav. pateikiama detalesnė informacija apie 2015 m. III ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūrą pagal parduoto biokuro apimtį (proc.). Tiekėjai, užėmę mažiau nei 5 proc., bet daugiau nei 1 proc. rinkos, 2015 m. III ketv. pardavė 38,67 proc. viso biokuro kiekio.

3 pav. 2015 m. III ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal parduoto biokuro apimtį, proc.

Šaltinis Komisija.

2 lentelėje pateikiami CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG perkamo biokuro koncentracijos rodikliai 2015 m.

III ketv.

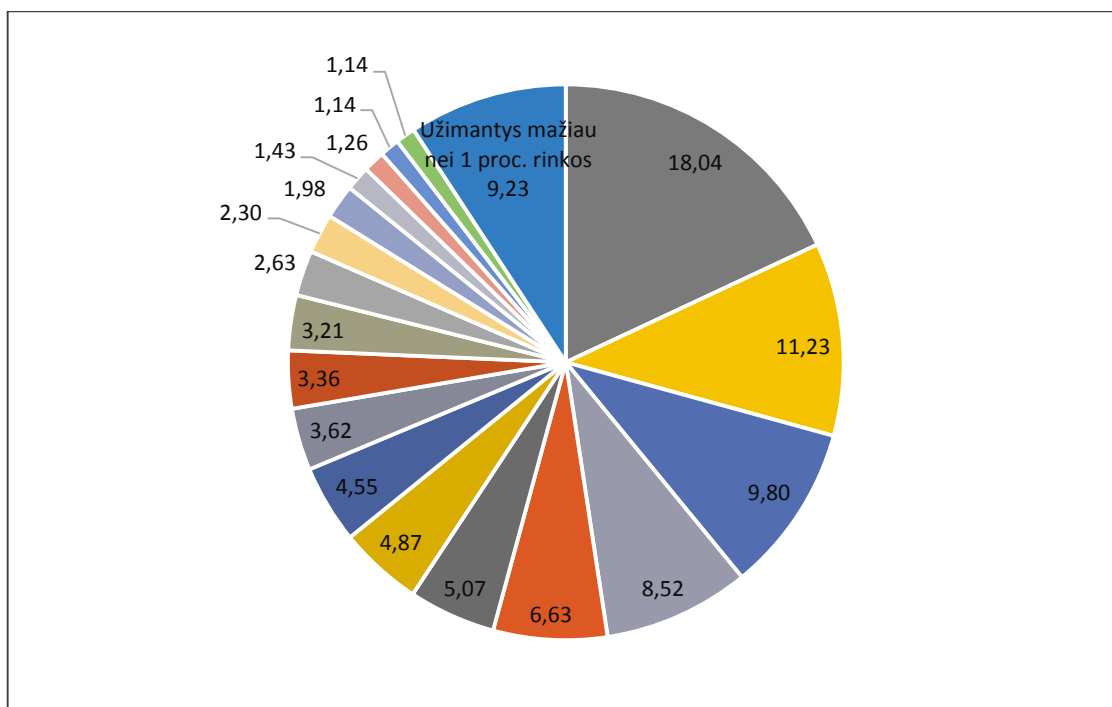
2 lentelė. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG perkamo biokuro rinkos koncentracijos rodikliai 2015 m. III ketv.

	CŠTĮ			Reguliuojami NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
Pirktas biokuro kiekis, tne	18635,63	16153,21	17700,41	2210,957	3111,519	3248,687	20846,58	19264,73	20949,10
Biokuro tiekėjų skaičius	53	52	51	13	14	12	58	57	54
Biokuro tiekėjų, kartu užimančių daugiau nei 75 proc. rinkos, skaičius	10	12	10	7	7	4	12	14	10
Biokuro tiekėjų, užimančių daugiau nei 1 proc. rinkos, skaičius	19	20	19	13	13	9	22	22	17
HHI	827,07	694,21	845,50	1128,68	996,23	2153,82	716,36	581,80	771,99
C4 (keturių didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	49,51	42,46	48,51	55,99	51,67	79,51	45,44	37,57	46,34
C3 (trijų didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	43,24	35,29	41,09	45,23	40,32	73,06	39,83	30,82	37,78
C1 (didžiausio biokuro tiekėjo užimama rinkos dalis, %)	17,17	15,24	19,97	19,46	15,09	34,54	15,35	12,78	16,87

Šaltinis Komisija.

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro apimtį 2015 m. III ketv. HHI indekso reikšmė – 796,18 (pastebima nedidelė koncentracija). Pastebėtina, kad biokuro tiekėjas, užėmęs didžiausią rinkos dalį (18,04 proc.), vertinant pagal biržoje parduoto biokuro kiekį, bendroje CŠTĮ ir NŠG rinkoje (vertinant biržoje ir pagal dvišalius sandorius parduoto biokuro kiekį) taip pat buvo tarp didžiausių tiekėjų.

4 pav. Biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal energijos išteklių biržoje parduoto biokuro apimtį 2015 m. III ketv., proc.

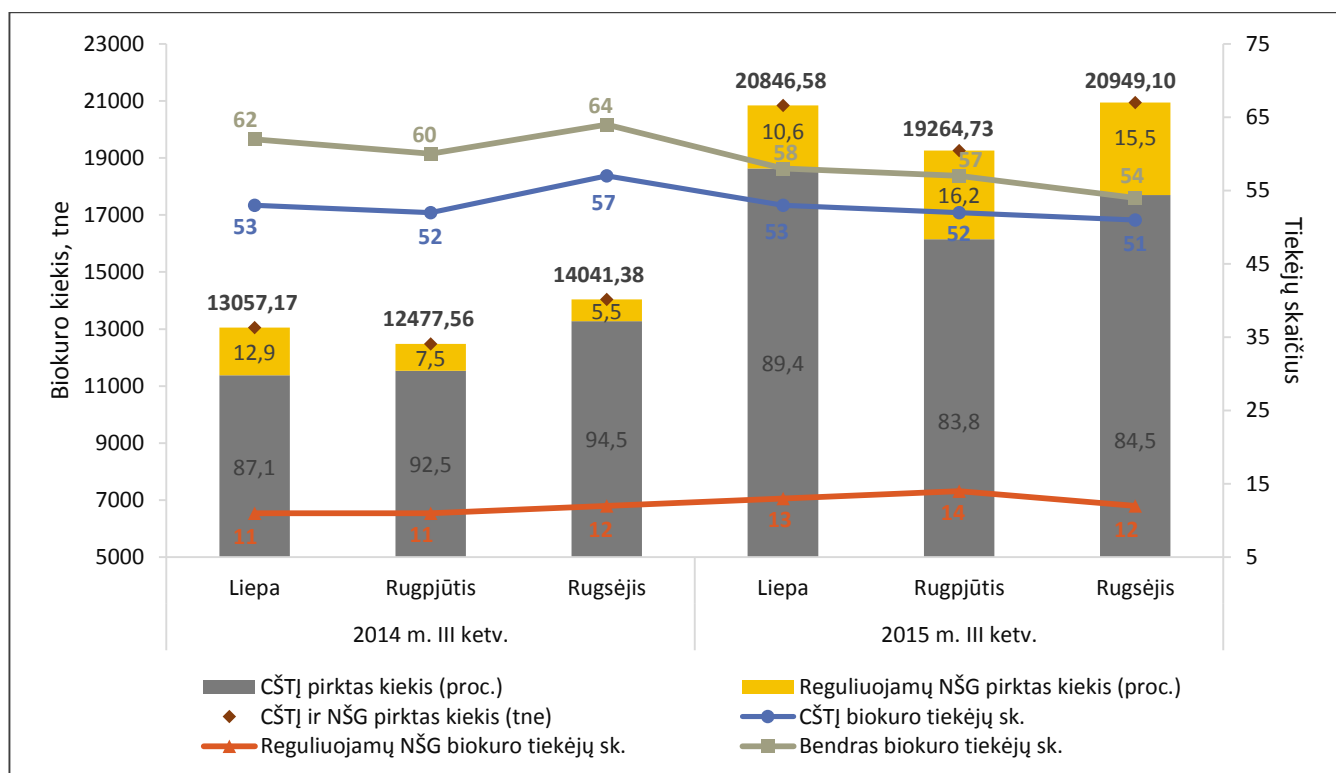
Šaltinis Komisija.

2015 m. III ketv. šilumos ir elektros gamybai buvo nupirkta 61 060,41 t_{ne} biokuro už 7 051,37 tūkst. Eur (iš jų 14,0 proc. sudarė reguliuojamų NŠG pirktas biokuras).

2015 m. III ketv. CŠTĮ pirktas biokuras sudarė 86,0 proc. viso pirktos biokuro kiekio, 2014 m. III ketv. – 91,4 proc. NŠG pirktas biokuro kiekis 2015 m. III ketv. sudarė 14,0 proc., 2014 m. III ketv. – 8,6 proc.

Vertinant kiekiu išraiška, 2015 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG kartu nupirko 61 060,41 t_{ne} biokuro, t. y. 54,29 proc. daugiau nei 2014 m. III ketv.: CŠTĮ 2015 m. III ketv. nupirko 52 489,25 t_{ne} biokuro, t. y. 45,03 proc. daugiau nei 2014 m. III ketv., atitinkamai NŠG 2015 m. III ketv. nupirko 8 571,16 t_{ne} biokuro, t. y. 2,5 karto daugiau nei 2014 m. III ketv. NŠG biokuro pirkimai padidėjo dėl išaugusio NŠG skaičiaus, kurie šilumos gamybai naudoja biokurą. 2015 m. III ketv., lyginant su 2014 m. III ketv., biokuro tiekėjų skaičius tiek CŠTĮ, tiek NŠG rinkose ženkliai nekito.

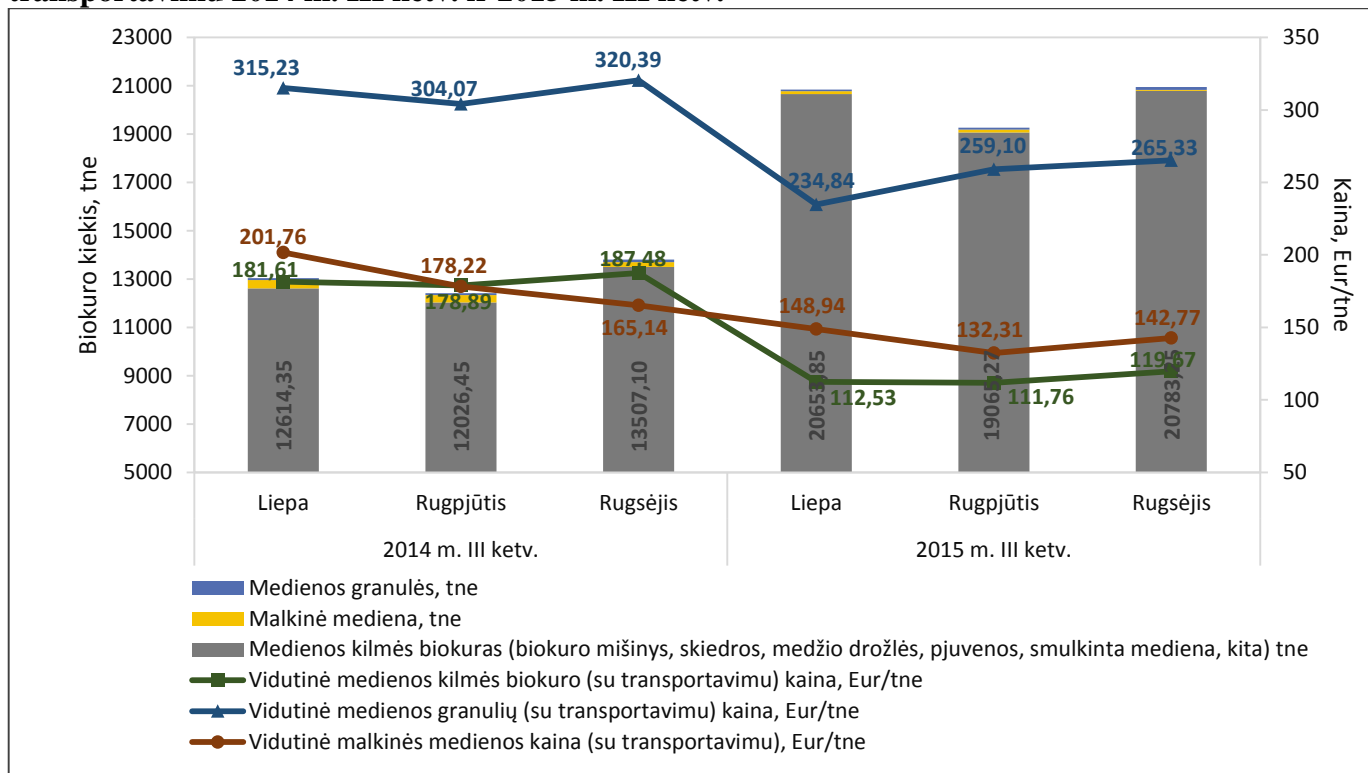
5 pav. 2015 m. III ketv. ir 2014 m. III ketv. biokuro tiekėjų, parduodančių biokurą CŠTĮ ir reguliuojamiems NŠG, skaičius ir parduoto biokuro kiekis

Šaltinis Komisija.

Komisija, siekdama kuo didesnio skaidrumo šilumos kainodaros srityje, Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų apraše, patvirtintame Komisijos 2013 m. gruodžio 27 d. nutarimu Nr. O3-759, numatė, kad viešai skelbiama viena vidutinė šalies medienos kilmės biokuro (išskyrus malkinę medieną, medienos granules ir briketus) rinkos kaina. Malkinei medienai, medienos granulėms ir briketams apskaičiuojamos ir skelbiamos atskiros vidutinės rinkos kainos.

6 pav. Reguliuojamų NŠG ir CŠTĮ pirktų biokuro kiekiai ir vidutinė biokuro rinkos kaina su transportavimu 2014 m. III ketv. ir 2015 m. III ketv.

* Vidutinė malkinės medienos kaina (su transportavimu), vidutinė medienos kilmės biokuro (su transportavimu) ir vidutinė medienos granuliu kaina (su transportavimu,) kainos skaičiuotos kaip atitinkamos biokuro rūšies sąnaudų ir kiekio santykis. Šaltinis Komisija.

2015 m. III ketv., kaip ir 2014 m. III ketv., daugiausia (99,09 proc.) nupirktą medienos kilmės biokuro, 0,47 proc. malkinės medienos ir 0,44 proc. medienos granuliu. 2015 m. III ketv., palyginti su 2014 m. III ketv., vidutinės kainos (su transportavimu) pagal biokuro rūšį mažėjo: medienos kilmės biokuro – 38,87 proc., malkinės medienos – 23,72 proc., medienos granuliu – 18,67 proc.

3 lentelė. 2015 m. III ketv. pirktų biokuro kiekis, sąnaudos ir vidutinė žaliavos kaina

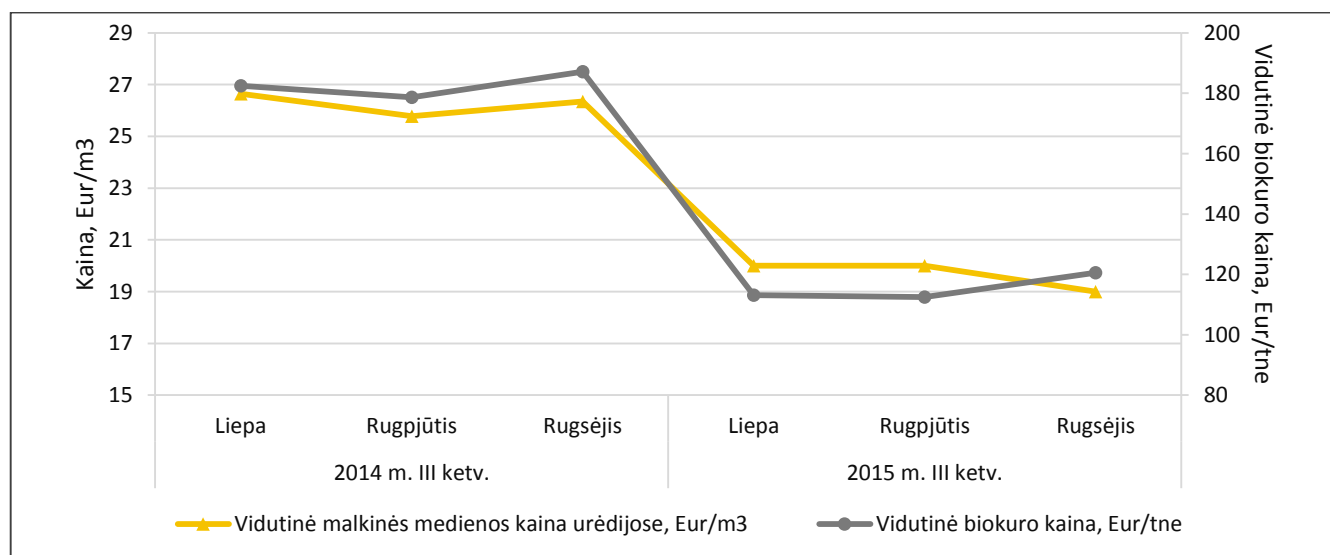
	CŠTĮ			Reguliuojami NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
Pirktas biokuro kiekis, tne ⁸	18635,63	16153,21	17700,41	2210,96	3111,52	3248,69	20846,58	19264,73	20949,10
Sąnaudos su transportavimu, tūkst. Eur (pirkusių tne ir MWh)	2134,87	1833,64	2068,46	224,15	333,36	456,89	2359,02	2167,00	2525,36
Vidutinė žaliavos su transportavimu kaina, Eur (pirkusių tne ir MWh)	114,56	113,52	116,86	101,38	107,14	140,64	113,16	112,49	120,55
2015 m. III ketv. ir 2014 m. III ketv. vidutinės žaliavos su transportavimu kainos pokytis (%)	-37,66	-36,17	-36,92	-42,48	-44,89	-31,34	-38,09	-37,19	-35,30

Šaltinis Komisija.

⁸ Pirktas biokuro kiekis skaičiuotas kaip pirkusių tne ir MWh (verčiant į tne) suma.

Vidutinė malkinės medienos (žaliavos) kaina (be transportavimo) miškų urėdijose 2015 m. III ketv., lyginant su 2014 m. III ketv., sumažėjo 25,1 proc., o vidutinė biokuro (pirkto energijos išteklių biržoje ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu) 2015 m. III ketv., lyginant su 2014 m. III ketv., sumažėjo 36,92 proc. Biokuro kainos mažėjimui įtakos turėjo sumažėjusi žaliavos kaina urėdijose, sumažėjęs poreikis, lyginant su šildymo sezono metu, didelė biokuro pasiūla.

7 pav. Vidutinė malkinės medienos kaina urėdijose Eur/m³ ir vidutinė biokuro kaina Eur/t_{ne} 2014 m. ir 2015 m. III ketv.

*Vidutinė biokuro kaina, Eur/t_{ne} nurodyta su transportavimu.
Šaltinis Komisija, Generalinė miškų urėdija.

8 pav. matome CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG pagal dvišales sutartis ir energijos išteklių biržoje įsigyto medienos kilmės biokuro⁹ vidutinės kainos priklausomybę nuo perkamo biokuro kiekio ir tiekėjų skaičiaus 2015 m. III ketv. Pastebėtina, kad net 33 įmonės iš 50 medienos kilmės biokurą pirko už didesnę nei biržos kainą. Minėtų 33 energetikos įmonių pirkto medienos kilmės biokuro kiekis sudarė 45,2 proc. nuo viso per 2015 m. III ketv. nupirkto medienos kilmės biokuro kiekio. Kitaip tariant, 2015 m. III ketv. 54,8 proc. medienos kilmės biokuro buvo nupirkta už mažesnę nei biržos kainą. Įmonės, pirkusios biokurą už didžiausią kainą (248,30 Eur/t_{ne}, 188,40 Eur/t_{ne}) biokurą pirko pagal anksčiau sudarytus dvišalius sandorius už didesnę nei biržos kainą, bei sudarant naujus dvišalius sandorius nesilaikė arba netinkamai laikėsi Kuro pirkimo taisyklių¹⁰ 21 p. įtvirtintų nuostatų.

Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios CŠTĮ bei reguliuojamų NŠG mokamos vidutinės medienos kilmės biokuro kainos 2015 m. III ketv. sudarė 2,7 karto. Mažiausia vidutinė medienos kilmės biokuro kaina 2015 m. III ketv. buvo 91,54 Eur/t_{ne}, didžiausia – 248,30 Eur/t_{ne}.

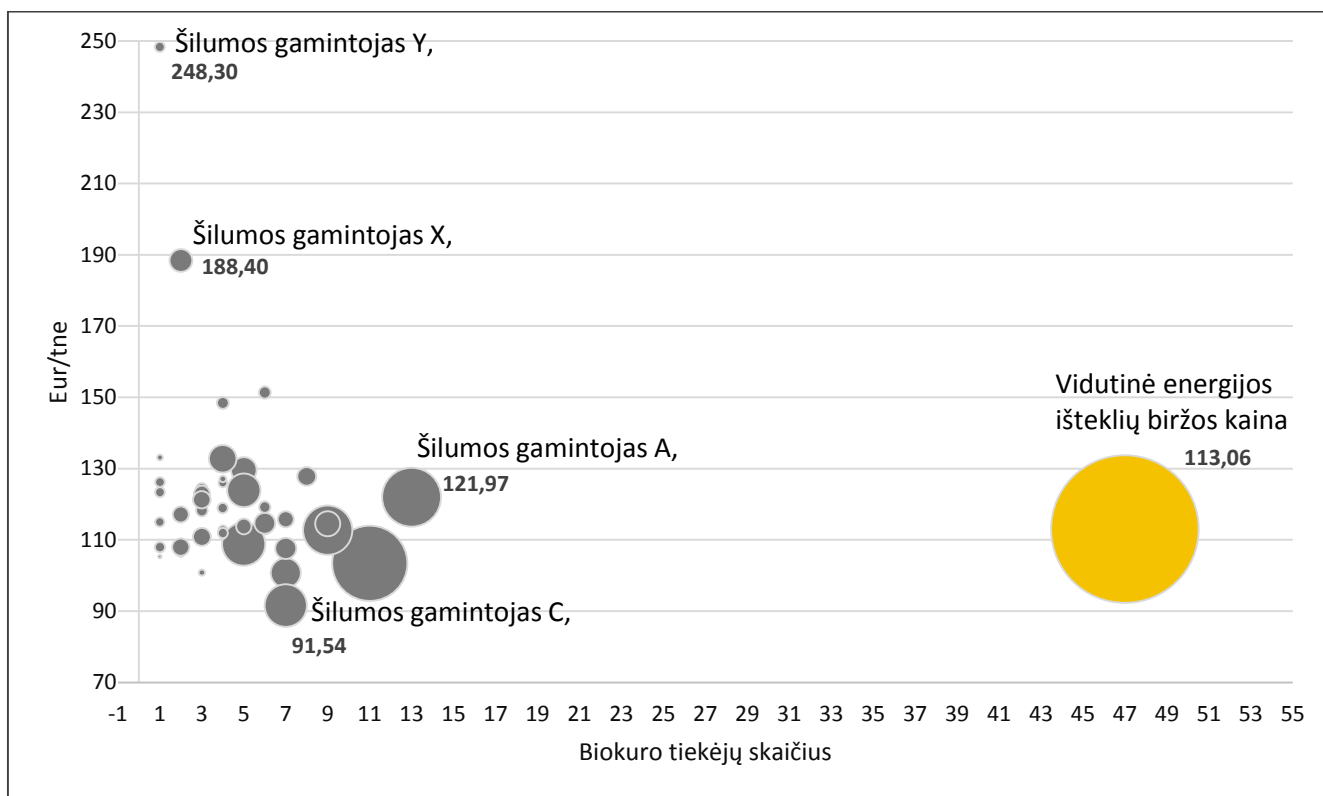
⁹ Medienos kilmės biokuras – biokuro mišinys, skiedros, medžio drožlės, pjuvenos, smulkinta mediena, žievė.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimo Nr. 741 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimo Nr. 277 „Dėl įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ir kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti pirkimų tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ 21 p.

2015 m. III ketv. daugiausiai (22,0 proc.) šilumos gamintojų medienos kilmės biokurą pirko iš trijų tiekėjų, vidutinė kaina svyravo nuo 100,83 Eur/t_{ne} iki 124,41 Eur/t_{ne}.

Pastebima, kad didelį kiekį biokuro CŠTĮ ir reguliuojami NŠG pirko iš didelio skaičiaus (nuo 9 iki 13) tiekėjų (išsigyto biokuro kiekį parodo paveikslėlyje vaizduojamų apskritimų diametras), o perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

8 pav. Vidutinės medienos kilmės biokuro kainos priklausomybė nuo perkamo biokuro kiekio ir esamo tiekėjų skaičiaus 2015 m. III ketv. (CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinka)*

* Vienas apskritimas – vienas šilumos gamintojas, jo dydis rodo nupirkto biokuro kiekį t_{ne}. Kuo didesnis nupirkto biokuro kiekis, tuo didesnis apskritimas.

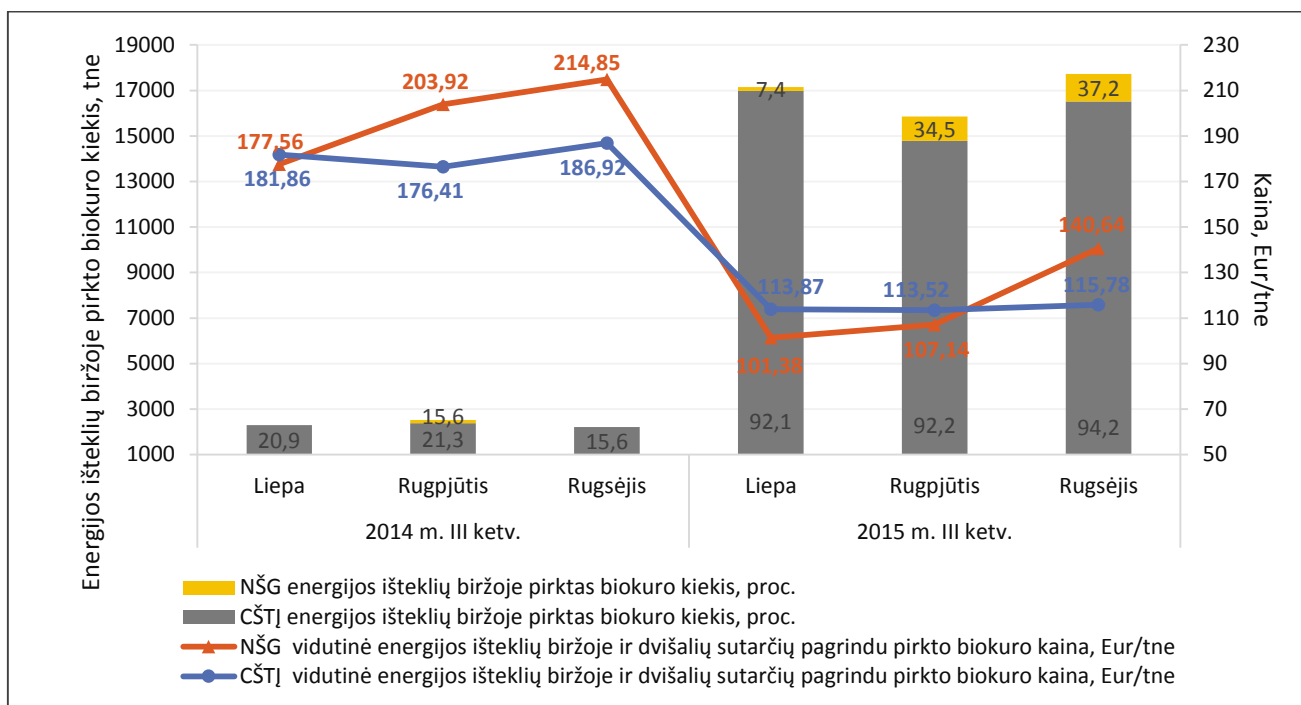
* Vidutinė energijos išteklių biržos kaina skaičiuota kaip medienos kilmės biokuro (skiedrų) sąnaudų (žaliava su transportavimu) ir kuro kiekio (t_{ne}) santykis, kai biokuras buvo pristatytas pirkėjui (įvykdytas tiekimas), o ne nuo išteklių biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}), pagal kuriuos dalis ar visas kuras bus pristatytas ateityje.

Šaltinis Komisija.

2015 m. III ketv. vidutinė NŠG mokama kaina už biokurą buvo 118,35 Eur/t_{ne}, CŠTĮ – 114,14Eur/t_{ne}.

9 pav. matyti, kad 2015 m. III ketv. CŠTĮ energijos išteklių biržoje pirko ženkliai didesnę šilumos gamybai reikalingo biokuro kiekio dalį nei NŠG.

9 pav. CŠTĮ ir NŠG energijos išteklių biržoje pirktos medienos kilmės biokuro kiekis ir vidutinė mokėta kaina už medienos kilmės biokurą 2014 m. III ketv. ir 2015 m. III ketv.

*2014 m. liepos ir rugsėjo mėn. NŠG energijos išteklių biržoje biokuro nepirko.
Šaltinis Komisija.

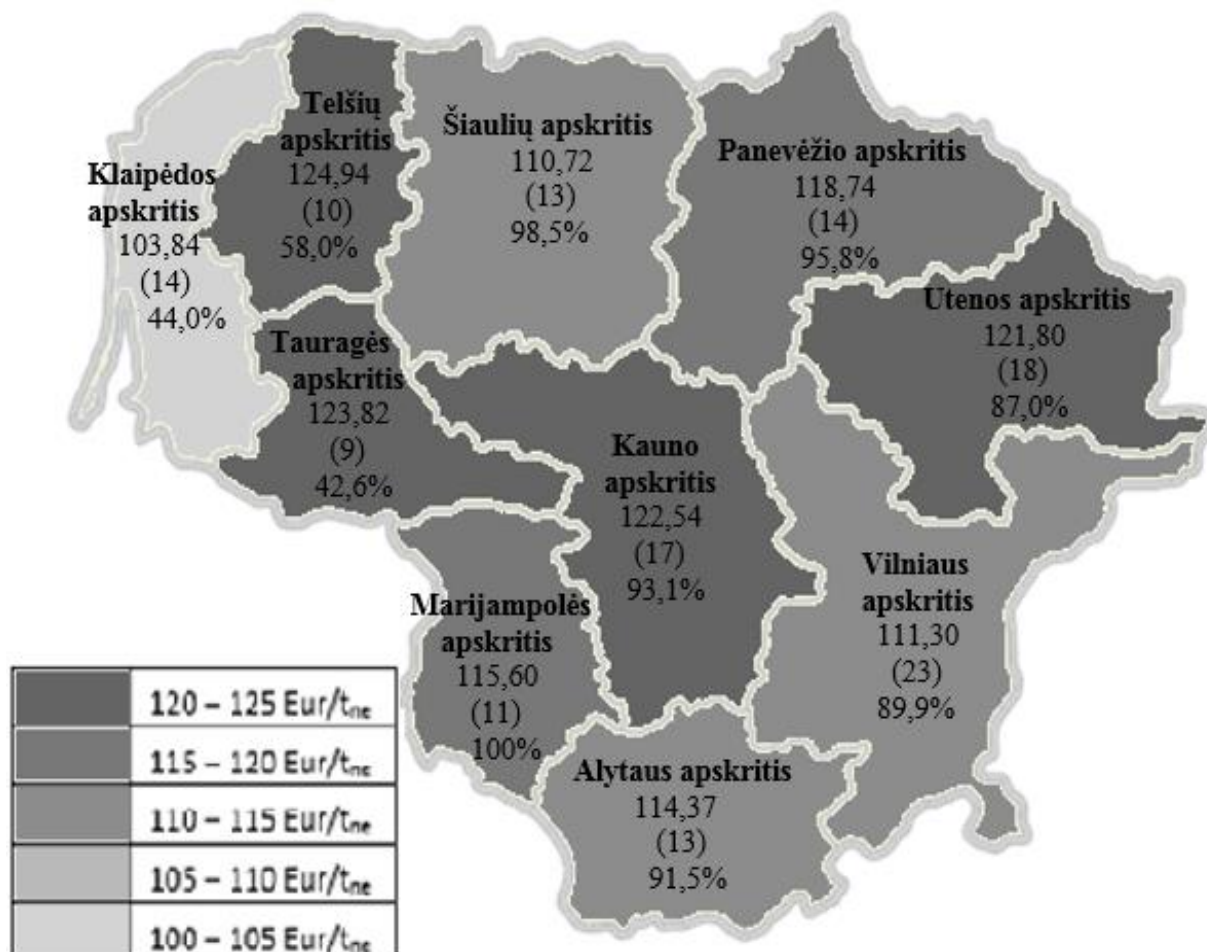

3. Geografinis pasiskirstymas

Lietuva yra suskirstyta į 10 apskričių. Šiuo metu Lietuvoje biokurą bent iš dalies naudoja daugiau nei 40 miestų šilumos tiekimo įmonės. Siekiant įvertinti CŠTĮ ir NŠG mokamas kainas už biokurą ir konkurenciją tarp biokuro tiekėjų skirtinguose Lietuvos regionuose, 10 pav. pateikiami apibendrinti duomenys.

2015 m. III ketv., priešingai nei ankstesniais periodais, skirtumai tarp biokuro kainų Lietuvos regionuose mažėjo. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina 2015 m. III ketv. Lietuvos apskrityse skyrėsi kiek daugiau nei 20 eurų, t.y. perpus mažiau nei ankstesnįjį ketvirtį. Lyginant su 2015 m. II ketv., III ketv. biokuro kaina mažėjo visuose regionuose išskyrus Utenos. Utenos apskrityje kaina padidėjo 1,5 proc. Daugiausiai biokuro 2015 m. III ketv. buvo nupirka Vilniaus ir Kauno apskrityse, mažiausiai – Tauragės apskrityje (žr. 10 pav.).

10 pav. CŠTĮ ir NŠG mokamos biokuro kainos (Eur/t_{ne}) 2015 m III ketv. Lietuvos apskrityse

* Biokuro kainos (Eur/t_{ne}) pagal apskritis nurodytos įskaitant transportavimo sąnaudas. Skliaustuose nurodytas biokuro tiekėjų, iš kurių apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG 2015 m. III ketv. pirko biokurą, skaičius. Procentais nurodytas energijos išteklių biržoje pirktas biokuro kiekis apskrityje.

Šaltinis Komisija.

Daugiausia už biokurą mokėjo Telšių, Tauragės ir Kauno apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. Svarbu paminėti, kad minėtose apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG nepirko granulių, kurių kaina daug didesnė nei kitų biokuro rūšių. 42,0 proc. viso biokuro Telšių apskrityje esančios CŠTĮ pirko vidutiniškai už 135,27 Eur/t_{ne} sutartinę kainą, atitinkamai Tauragės apskrityje 57,4 proc. už 133,26 Eur/t_{ne}, Kauno apskrityje 6,9 proc. už 126,58 Eur/t_{ne}.

Vienos mažiausių kainų formavosi Šiaulių ir Vilniaus apskrityse, atitinkamai 110,72 Eur/t_{ne} ir 111,30 Eur/t_{ne}. Minėtose apskrityse didelė dalis biokuro buvo įsigyta energijos išteklių biržoje, kurioje kainos šiuose regionuose buvo vienos žemiausių ir tai sąlygojo mažesnę vidutinę kainą regione.

Mažiausią (103,84 Eur/t_{ne}) kainą už biokurą mokėjo Klaipėdos apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. Tai sąlygojo didelis (56,0 proc.) dvišalių sutarčių pagrindu piršto biokuro kiekis už mažesnę nei energijos išteklių biržoje (91,73 Eur/t_{ne}) kainą.

Kaip matyti 10 pav., daugiausiai biokuro energijos išteklių biržoje pirko Marijampolės (100%) ir Šiaulių (98,5%) apskrityse esantys CŠTĮ ir NŠG, o jų mokėta kaina už biokurą geriausiai atspindi biokuro kainą biržoje šiose apskrityse.

CŠTĮ ir NŠG mokamų biokuro kainų skirtumai apskrityse susidarė dėl keleto priežasčių: biokuro kainos, už kurią jis buvo perkamas pagal dvišales sutartis ir energijos išteklių biržoje piršto biokuro kiekio ir kainos. Energijos išteklių biržoje piršto biokuro kaina 2015 m. III ketv. buvo 8,8 proc. mažesnė nei perkant pagal dvišales sutartis. Apskrityse (Tauragės, Telšių, Kauno), kuriose vidutinė CŠTĮ reguliuojamų NŠG mokėta kaina buvo aukščiausia, gana didelė dalis biokuro buvo įsigyta energijos išteklių biržoje. Pastebėtina, kad biokuro kainos energijos išteklių biržoje šiose apskrityse analizuojamu laikotarpiu buvo vienos didžiausių ir tai sąlygojo aukštesnę vidutinę CŠTĮ reguliuojamų NŠG mokėtą kainą apskrityje.

Išvados

Svarbiausi 2015 m. III ketv. rodikliai biokuro rinkoje:

- 2015 m. III ketv. energijos išteklių biržoje pirktas biokuro kiekis sudarė 83,5 proc. viso rinkoje pirktas biokuro kiekio,¹¹ vidutinė kaina su transportavimu 113,81 Eur/t_{ne}, t. y. 8,8 proc. mažesnė už pagal dvišales sutartis pirktas biokuro kainą ir 30,0 proc. mažesnė, lyginant su 2014 m. III ketv.

- 2015 m. III ketv., palyginti su 2014 m. III ketv., energijos išteklių biržoje, bei dvišalių sutarčių, sudarytų vadovaujantis Kuro pirkimo taisyklių 21.1.2 punktu pirktas biokuro kaina sąlygojo vidutinės biokuro kainos su transportavimu sumažėjimą 36,85 proc.

- 2015 m. III ketv. biokuro rinkoje koncentracija buvo nedidelė. Keturi didžiausi biokuro tiekėjai kartu užėmė 43,15 proc. rinkos, didžiausias iš jų – 15,06 proc.

- Didžiausio biokuro tiekėjo (bendroje CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG rinkoje) vidutinė kaina su transportavimu (105,07 Eur/t_{ne}) buvo 9,0 proc. mažesnė nei bendra 2015 m. III ketv. rinkos vidutinė žaliavos su transportavimu kaina (115,48 Eur/t_{ne}). Visą biokuro kiekį šis tiekėjas pardavė energijos išteklių biržoje.

- 2015 m. III ketv. reguliuojami NŠG biokurą pirko 2,9 proc. didesne kaina nei CŠTĮ.

- Rinkos koncentracijai nustatyti naudotas HHI indeksas, kuris rodo nedidelį koncentracijos laipsnį bendroje (CŠTĮ ir NŠG) rinkoje ir CŠTĮ rinkoje. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG HHI indekso reikšmė 656,17, CŠTĮ HHI indekso reikšmė 750,19. NŠG HHI indekso reikšmė 1135,98 (pastebima vidutinė koncentracija).

- Nustatyta, kad didelį kiekį biokuro CŠTĮ ir reguliuojami NŠG pirko iš didelio skaičiaus (nuo 9 iki 13) tiekėjų, o perkamas biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo.

- 2015 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina Lietuvos apskrityse skyrėsi kiek daugiau nei 20 eurų už t_{ne}. Skirtumą sąlygojo šilumos tiekėjų dvišalių sutarčių (už didesnę nei rinkos kainą) pagrindu pirktas biokuro kaina ir kiekis, bei energijos išteklių biržoje pirktas biokuro kiekis.

---

¹¹ Procentinė dalis skaičiuota nuo pirkėjui pristatyto biokuro kiekio (t_{ne}), o ne nuo biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}).

Priedai

Komisija, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 10 punktu teikia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių šilumos tiekėjų, reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) pagal biokuro rūšį.

Šilumos tiekėjų ir reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinė kaina (Eur/t_{ne}) 2015 m. III ketv.

Savivaldybė	Medienos kilmės biokuras	Malkinė mediena
Varėnos r.	224,16	
Šilutės r.	112,80	
Raseinių r.	117,73	
Radviliškio r.	143,66	
Plungės r.	108,73	
Molėtų r.	108,07	123,70
Kaišiadorių r.	113,48	
Jonavos r.	177,83	
Švenčionių r.	107,98	
Mažeikių r.	139,05	
Ignalinos r.	148,42	161,86
Tauragės r.	118,35	
Šalčininkų r.	128,09	106,12
Širvintų r.	108,52	
Šilalės r.	161,91	
Ukmergės r.	129,20	
Kauno m./ r.	104,47	
Panevėžio m. /r.	114,27	166,86
Kėdainių r.	114,27	
Kupiškio r.	155,09	
Rokiškio r.	114,27	
Zarasų r.	114,27	
Pasvalio r.	114,27	
Anykščių r.		100,44
Joniškio r.	112,63	
Elektrėnų	188,40	
Klaipėdos m./ r.	91,54	
Anykščių r.	112,86	
Lazdijų r.		159,90

**Šilumos tiekėjai ir reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai 2015 m. III ketv. tieiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu medienos granulių nepirko.
Šaltinis Komisija.*